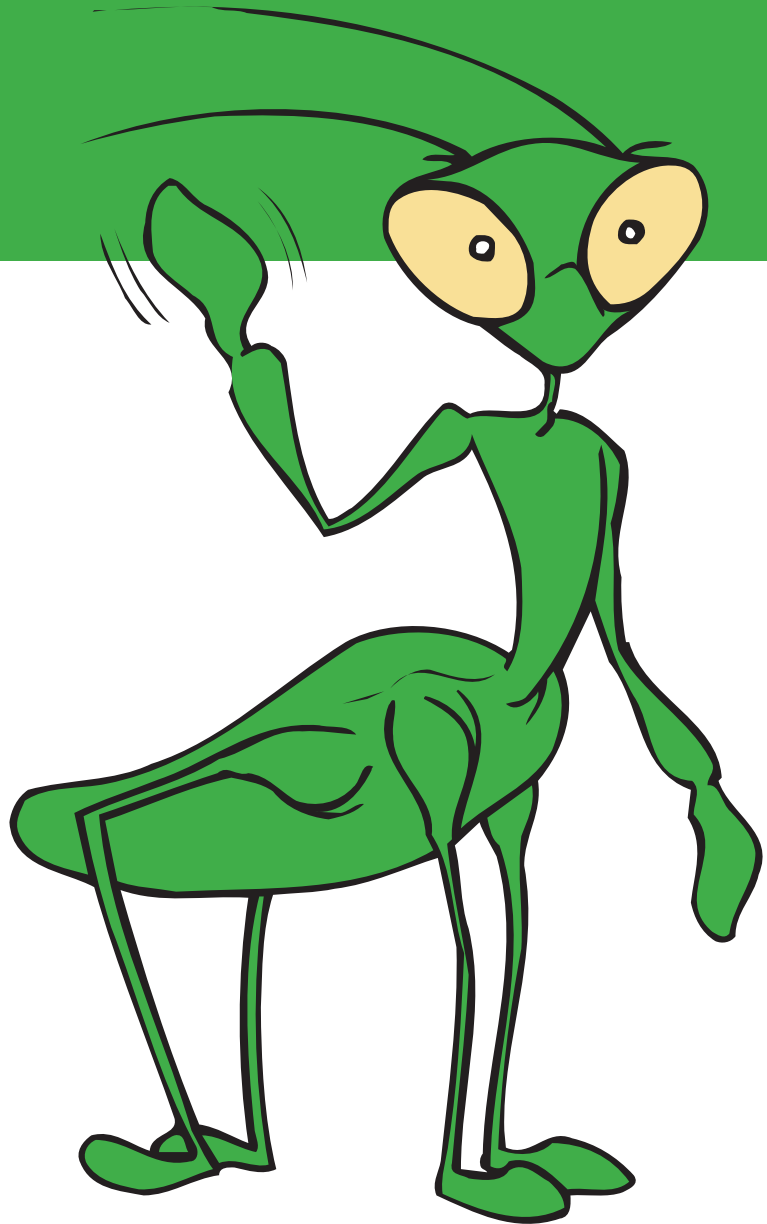

5

L'agricultura i la ramaderia ecològiques

UNITAT
DIDÀCTICA

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria
d'Agricultura i Pesca

L'agricultura i la ramaderia ecolòques

Índex

Salutació de la consellera	3
Presentació	4
Què és l'agricultura	5
Història de l'agricultura i la ramaderia	6
L'agricultura ecològica	9
La ramaderia ecològica	10
Saps què?	11
Prova de tast d'un producte ecològic	12
Passatemps	13
Si en volem un poc més hi ha... ..	15

Les nostres illes, situades a la part occidental de la Mediterrània, compten amb quatre estacions molt diferenciades i amb una gran diversitat geogràfica, on es produeix una gran varietat de plantes i animals.

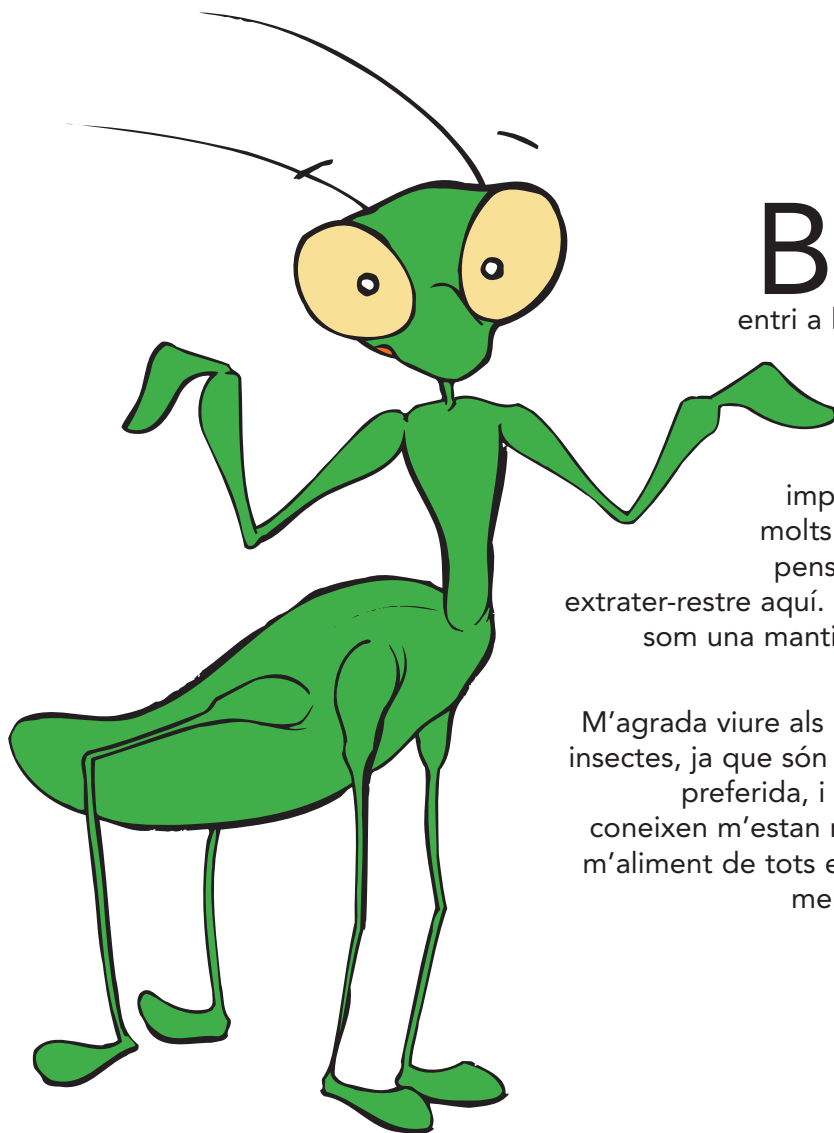
Els agricultors i ramaders de les Illes Balears són els qui tenen cura de les nostres terres, cultius i bestiar. Així mateix, els pescadors gestionen la nostra mar. Tots plegats s'encarreguen d'oferir-nos aquests aliments.

La Conselleria d'Agricultura i Pesca és la responsable, dins el Govern de les Illes Balears, de vetllar perquè els aliments illencs siguin de qualitat i respectin el medi ambient.

Des de la Conselleria d'Agricultura i Pesca us convidam a participar activament en les activitats que us proposam. L'objectiu és que, com a ciutadans d'aquesta terra, conegueu els aliments de qualitat de les nostres illes, els estimeu, els defenseu i també que els doneu a conèixer als vostres amics i familiars sempre que en tengueu l'ocasió.

Mercè Amer Riera

Consellera d'Agricultura i Pesca

Bon dia. Ja sé que és un poc estrany que un individu com jo entri a les vostres aules per parlar d'agricultura ecològica. Tenc un aspecte impactant i segurament molts de vosaltres haureu pensat què diantre fa un extrater-restre aquí. Doncs jo us ho diré: som una mantis religiosa, però em podeu dir mantis.

M'agrada viure als horts on hi ha petits insectes, ja que són la meva alimentació preferida, i els pagesos que em coneixen m'estan molt agraïts, perquè m'aliment de tots els animalons que es mengen les hortalisses.

Què és l'agricultura? L'art de conrear la terra.

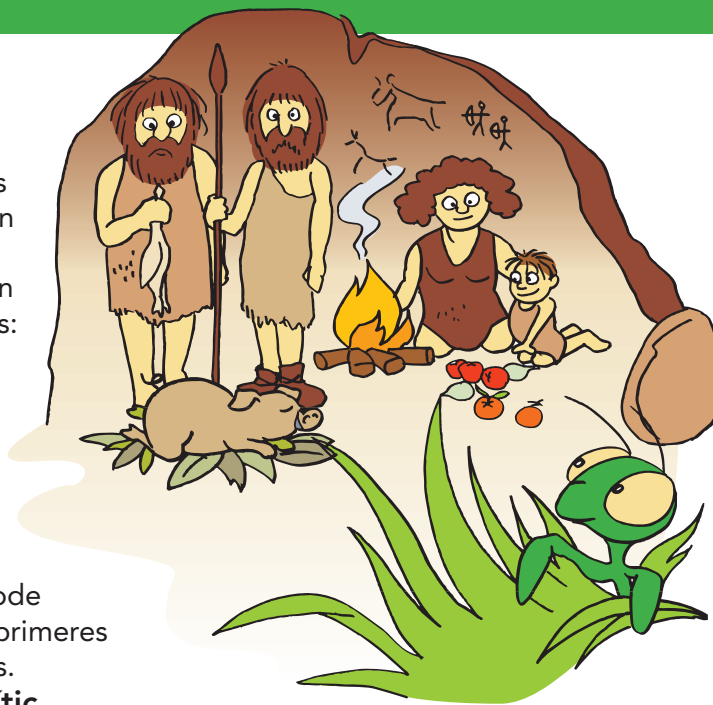
A molts de vosaltres us pot semblar que això de l'agricultura és un tema que no us afecta ni poc ni gens, però anau ben equivocats! Gairebé tot el que menjau ha estat produït gràcies a l'agricultura. Per això, el primer que m'agradaria repassar amb vosaltres és l'origen d'aquesta activitat tan important per a les nostres vides.

L'agricultura és l'art de conrear la terra; per tant, és el conjunt de coneixements i habilitats que ens permeten treballar la terra per obtenir-ne productes necessaris per a la nostra supervivència.

La prehistòria

Fa uns dos o tres milions d'anys, els primers éssers humans es dedicaven a la caça i a la recol·lecció d'aliments, perquè encara no havien inventat l'agricultura. Eren nòmades: vivien en comunitats que es desplaçaven d'un lloc a l'altre per cercar menjar i que es refugiaven dins coves, ja que no tenien habitatges fixos.

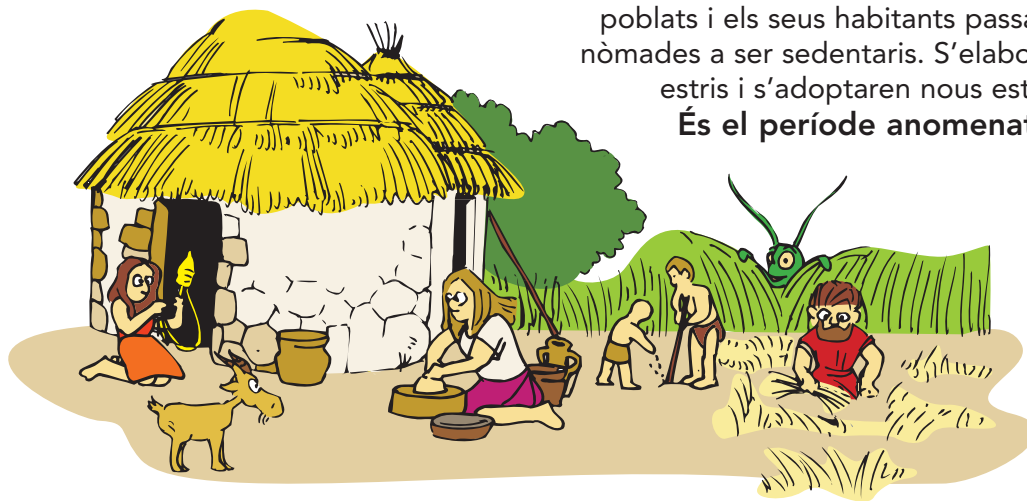

Durant aquesta època —en el període anomenat paleolític— sorgiren les primeres mostres d'art: les pintures rupestres.

És el període anomenat Paleolític.

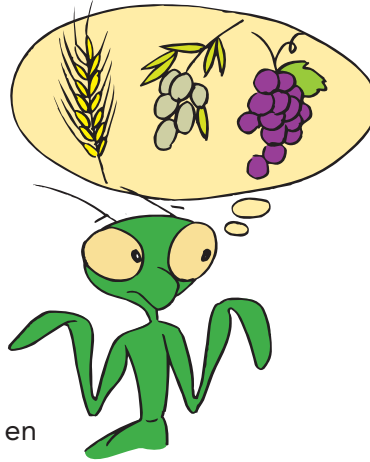
Fa uns deu mil anys —en el període anomenat neolític— nasqué l'agricultura, amb la qual cosa es construïren els primers poblats i els seus habitants passaren de ser nòmades a ser sedentaris. S'elaboraren nous estris i s'adoptaren nous estils de vida.

És el període anomenat Neolític.

Roma

L'olivera, la vinya i el blat són els cultius que els romans potenciaren durant el seu domini.

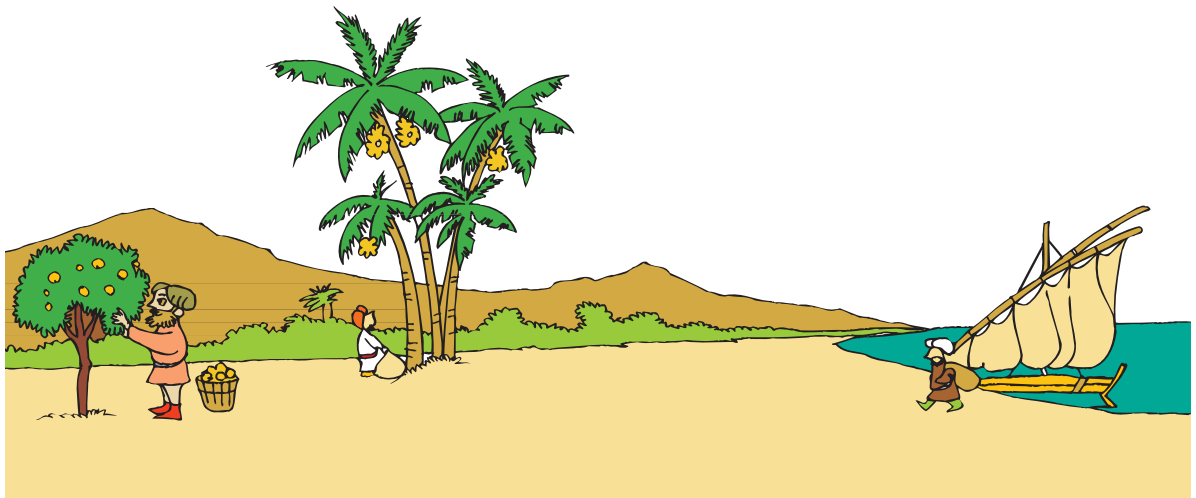

Edat mitjana

Els cristians reberen l'herència dels romans sense fer innovacions significatives en les tècniques.

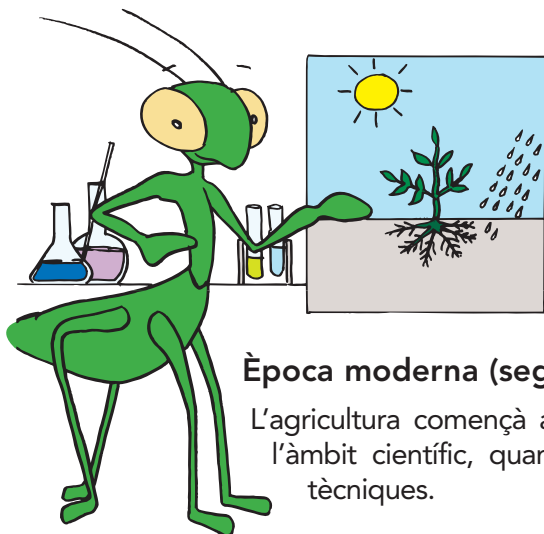
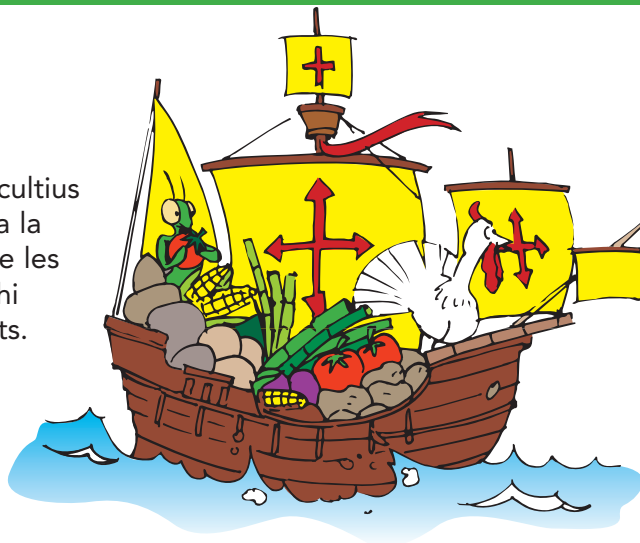
Els musulmans

Els musulmans també feren una gran tasca, sobretot perquè introduïren espècies noves: el taronger, el nespres, el caquier, la carxofera, el cultiu de l'arròs, etc.

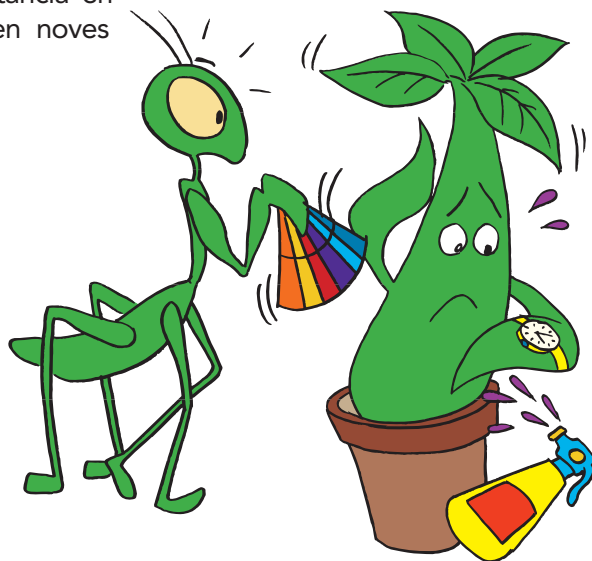
El descobriment d'Amèrica

Amb el descobriment d'Amèrica s'introduïren a la nostra terra nous cultius fins aleshores desconeguts, com ara la tomатуera, la patatera o el blat de les índies. Pel que fa a la ramaderia, s'hi introduïren, entre d'altres, els indiots.

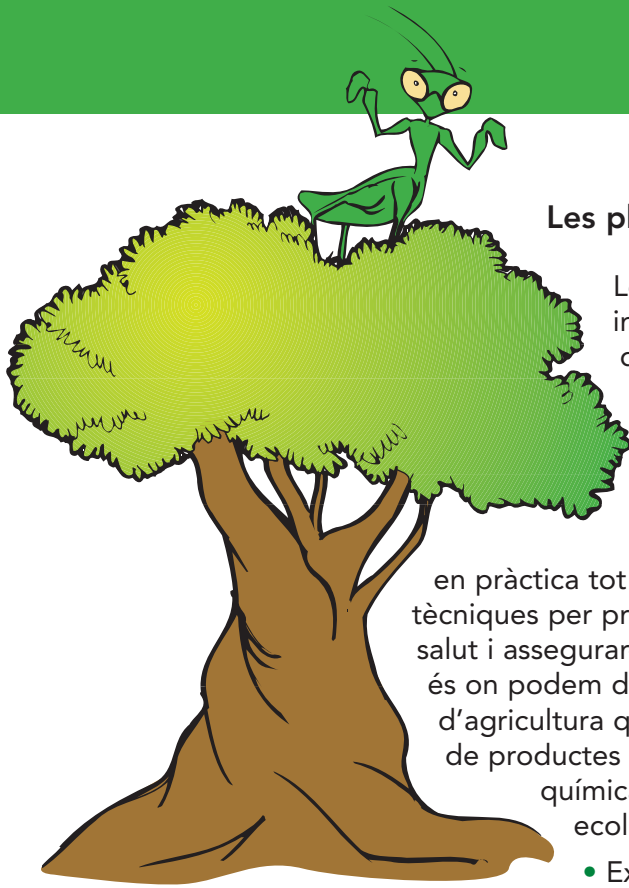
Època moderna (segle XIX – principi del XX)

L'agricultura començà a tenir importància en l'àmbit científic, quan s'hi aplicaren noves tècniques.

Actualment

La societat es preocupa de cada cop més per la salut i el medi ambient i han sorgit l'agricultura i la ramaderia ecològiques.

Les plantes

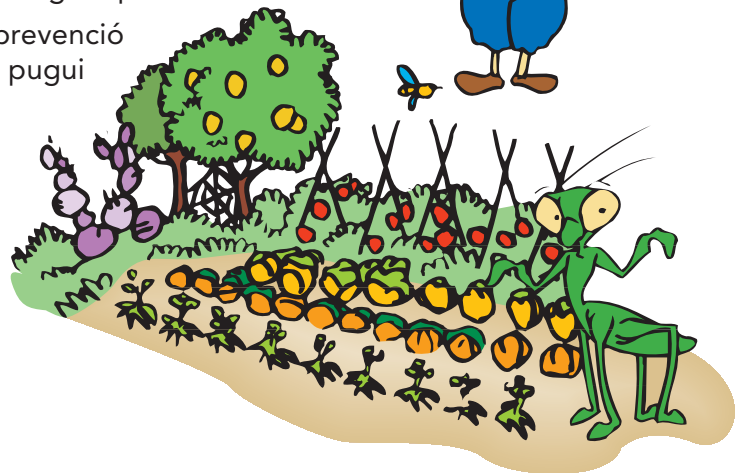
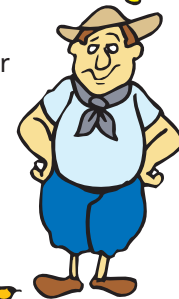
Les plantes són éssers vius impressionants. Pensau que han de satisfer les seves necessitats vitals sense moure's mai del lloc on varen néixer.

Per satisfer totes aquestes necessitats, els pagesos han de posar

en pràctica tot un seguit de tècniques per procurar la seva bona salut i assegurar-ne la producció. Aquí és on podem diferenciar un sistema d'agricultura que opta per la utilització de productes naturals i rebutja la química. És l'anomenada agricultura ecològica o biològica, que:

- Extreu i ofereix productes cent per cent naturals.
- No permet la utilització de productes químics de síntesi.
- No permet l'ús d'espècies transgèniques.
- Basa la seva pràctica en la prevenció de qualsevol problema que pugui sorgir, ja siguin malalties, plagues, etc., i ho fa respectant el creixement natural de la planta, sense forçar-la, i potenciant les condicions ambientals necessàries per a la seva recuperació, com ara la biodiversitat.

~~TRANSGÈNICS~~

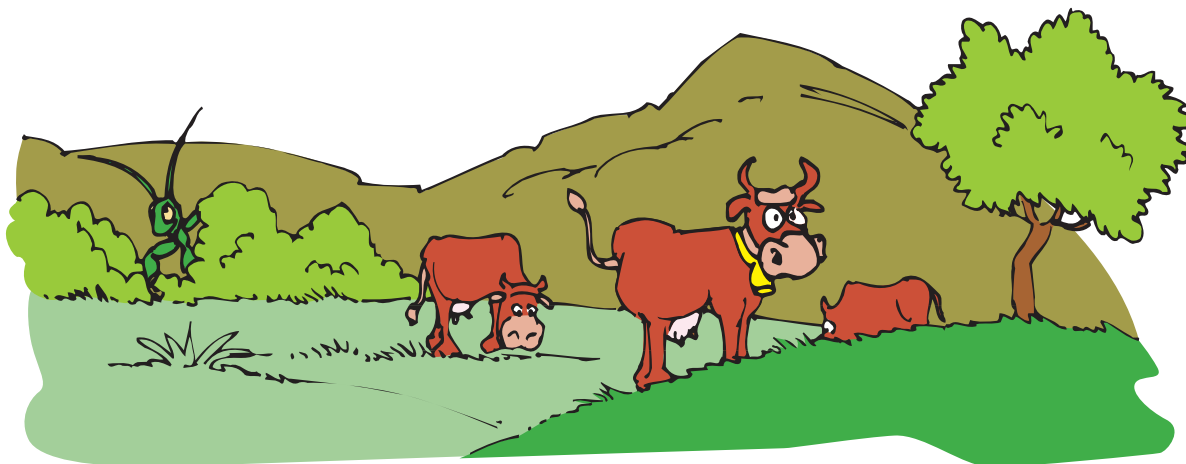
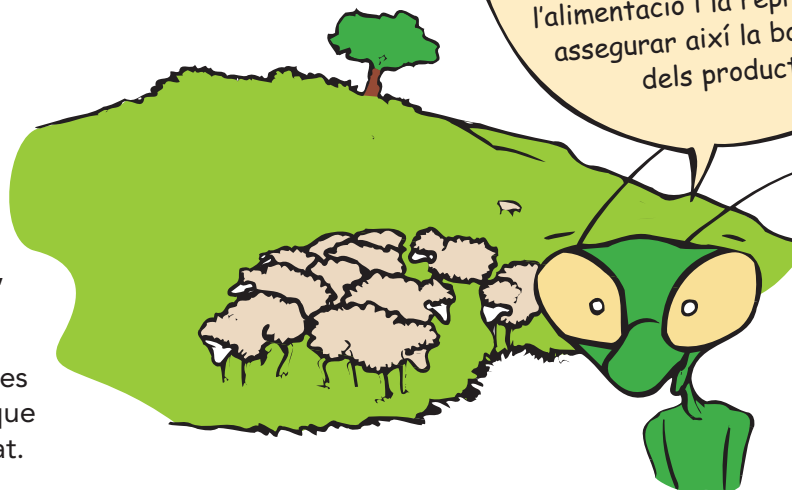

Els animals

L'agricultura ecològica també vetla perquè el ramat s'alimenti amb productes naturals i tenguin espai suficient per viure i pasturar, tenint en compte les necessitats de cada espècie.

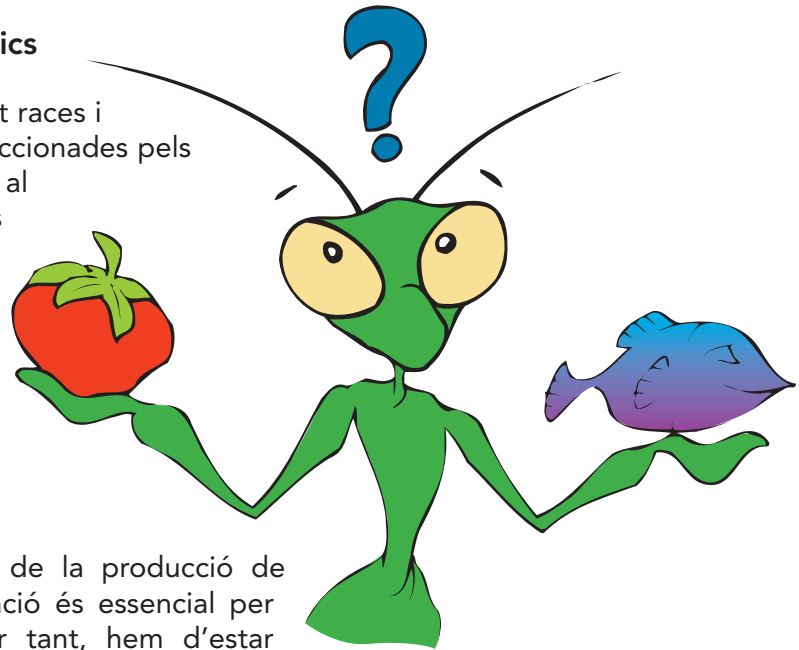
L'agricultura ecològica pretén que la vida dels animals sigui la més digna possible, per això no permet que siguin tancats en espais reduïts o es fermin de manera que els afecti la mobilitat.

Des de la prehistòria, la ramaderia ha consistit a agrupar animals de la mateixa espècie en llocs adequats per controlar-ne l'alimentació i la reproducció, per assegurar així la bona qualitat dels productes.

Els autòctons i els transgènics

Des de sempre s'havien utilitzat races i varietats autòctones locals seleccionades pels pagesos. Al final del segle XX i al principi del XXI, però, les grans empreses biotecnològiques proposen l'ús de plantes i animals transgènics, que són mesclades d'espècies diferents.

Nosaltres, les persones

Les persones ens beneficiem de la producció de l'agricultura. La bona alimentació és essencial per viure i mantenir la salut; per tant, hem d'estar informats en tot moment d'allò que menjam, saber d'on ve i com s'ha produït el producte que consumim.

Ara, doncs, ja coneixeu què és l'agricultura ecològica o biològica, i vosaltres mateixos ja podreu triar quins són els productes que considerau més beneficiosos.

Fam al món

L'agricultura ecològica defensa que cada país o regió sigui capaç d'autoabastir-se amb les seves races de plantes i animals, i que pugui rebre els consells i ajuts necessaris per aconseguir-ho, com ara les darreres tecnologies de producció agrícola i ramadera.

Si tota l'agricultura que es fa actualment en el món fos conreada amb el sistema ecològic, seria suficient per alimentar 1,5 vegades la població mundial.

- 1 * 1. Quin producte et donam a tastar?

- * 2. Quines característiques visuals percebs?

Color

Forma

- * 3. Analitza atentament l'olor del producte i esbrina els ingredients amb els quals està elaborat.

- * 4. Tasta el producte i anota la teva opinió.

- * 5. Havies tastat alguna vegada un producte ecològic? I aquest?

2 Relaciona:

Porc

Tomàtiga

Figa

Pruna

Meló

de ramellet

de frare roig

d'eriçó

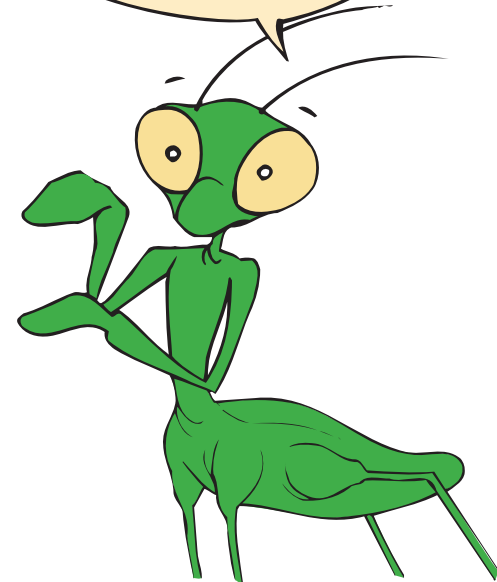
de coll de dona

negre mallorquí

3 Cerca 20 paraules relacionades amb l'agricultura i els productes elaborats. Atenció, tots hem de començar al mateix temps. Qui serà el primer a acabar?

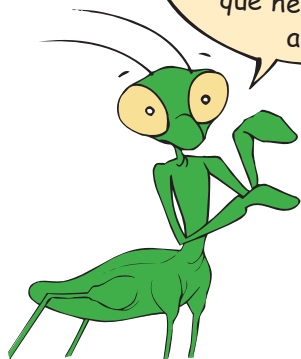
T	T	P	A	X	Y	M	A	V	E	I	P	D	G	H
R	J	K	S	E	V	S	Y	L	Ç	E	Q	U	I	R
A	W	E	D	H	X	D	B	I	K	P	B	S	A	B
C	B	F	N	M	O	S	V	Z	V	N	Ç	R	I	A
T	A	E	C	R	C	D	A	I	J	K	L	M	N	O
O	P	Q	L	P	O	R	C	U	T	Y	Z	A	B	T
R	C	J	F	L	L	M	A	N	T	I	S	J	K	R
P	S	D	X	F	A	H	J	K	L	O	G	F	O	A
U	Q	I	W	E	T	R	W	R	S	F	C	P	G	N
L	F	N	E	S	A	U	I	O	S	C	O	T	P	S
I	N	S	E	C	T	I	C	I	D	A	O	P	O	G
R	P	E	W	P	N	X	O	P	O	S	R	A	O	E
J	P	C	B	A	W	P	L	I	F	O	P	X	P	N
Z	Ç	T	O	P	C	I	V	E	O	L	L	P	S	I
O	L	E	U	V	A	N	K	I	D	Q	U	E	H	C

Ah!
No me'n recordava. 20 paraules és una broma, tan sols n'hi ha deu i són les següents: porc, mantis, vaca, insecticida, insecte, xocolata, abella, transgènic, autòcton i tractor.

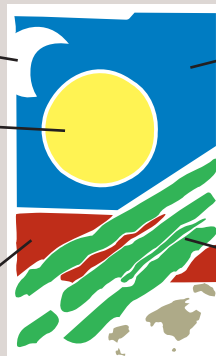
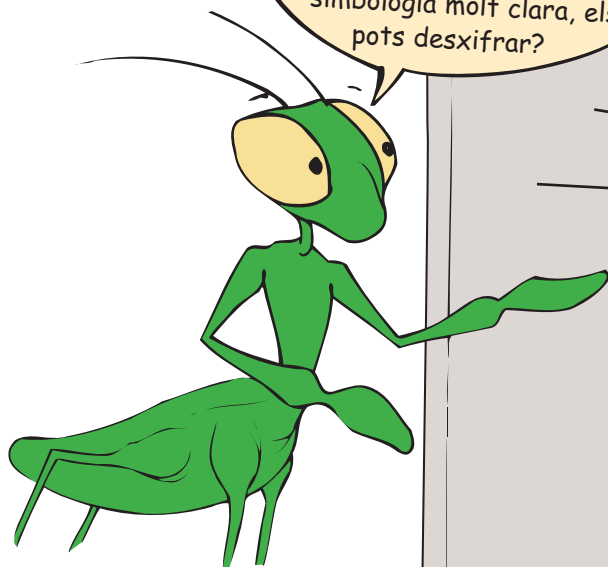
4

A
veure si ets capaç de
trobar-me en tots els
dibuixos del quadernet
que hem vist fins
ara!

En el dibuix de l'hort ecològic de la pàgina 9 hi ha diversos insectes que són molt positius i beneficiosos. Quins són? Indica'n els noms i les aportacions que han fet a l'agricultura.

Aquí
teniu l'etiqueta que
han de portar tots els
productes ecològics produïts a
les Illes Balears. Hi ha uns
dibuixos que tenen una
simbologia molt clara, els
pots desxifrar?

1 Lectura

L'AMO EN BIEL PELUSSA

L'amo en Biel Pelussa feia molts d'anys que semblava tomатуgueres al seu hortet. Un dia hi va anar el seu amic, en Pere Potada, que tenia un gran hort a l'altra banda de poble, i li va dir:

—Però què fas? Això d'adobar la terra amb fems i compost és una feinada! El que has de fer és escampar aquest sac i ja veuràs quins resultats tan magnífics!

En Pere Potada li va mostrar un sac que posava "Superadob de nitrat i fosfat", a l'interior del qual hi havia unes bolletes de color blau cel. L'amo en Biel Pelussa així ho va fer: se'n va anar al magatzem del poble, va comprar un sac de "Superadob" a 50 euros i el va escampar per les tomатуgueres.

Al cap d'una setmana ja es veien els resultats. Les tomатуgueres havien crescut moltíssim i l'amo en Biel Pelussa estava molt content. Però aquella felicitat s'acabà de sobte quan un bon dia va descobrir que aquelles tomатуgueres estaven infestades de poll i algunes ja tenien fulles grogues. És clar, com que les plantes havien crescut massa aviat, tenien els brots molt tendres i, per tant, eren més sensibles a les malalties.

Tot d'una va posar el crit en el cel, va agafar els tapins i se'n va anar corrent cap al magatzem del poble on, de bona gana, li varen vendre un insecticida a 100 euros.

L'amo en Biel Pelussa, ben satisfet, ja li copà cap al seu hort per esquitxar les tomатуgueres amb aquell producte estrella. El resultat va ser infal·lible: no hi va quedar rastre d'insectes. Però al cap d'una setmana va observar que aquelles diminutes bestioles ja tornaven a rondar les tomатуgueres.

—Mal llamp! —exclamà l'amo en Biel Pelussa, que tot d'una es posà els talons al coll i partí cametes me valguin cap al magatzem.

—Estic indignat, ja torn tenir poll!

—Sí, sí. El meu nét, en Jonathan, ha duit una circular de l'escola que diu que n'hi ha una passa! —exclamà una doneta que el sentí.

—Què diu senyora? —va remugar l'amo en Biel Pelussa—. Són les tomàtigueres que tenen poll! A més, el producte que em vàreu vendre no fa cap efecte.

La madona del magatzem li va oferir un nou producte explicant-li que segurament els polls havien creat resistències i l'insecticida anterior ja no els feia efecte. L'amo en Biel Pelussa es convencé i tornà a repetir l'operació tal com ho havia fet la primera vegada. Aquell dia, malgrat la calor, es va alçar un poc d'oratge. L'amo en Biel Pelussa anava amb mànigues de camia i calçons curts, com cada dia, i quan va esquitxar les tomàtiques quedà ben beneït de dalt a baix. No en va fer cas de tot d'una, però al vespre, quan li pegà son, començà a notar una coïtja i afinà unes petites buranyes per tot el cos. No ho podia suportar pus i ja li fou estret cap al metge, que li receptà un parell de pomades.

Aleshores, les tomàtiques ja començaven a madurar i ben molta de gola que feien, aquells fruits tan vermells! L'amo en Biel Pelussa no pogué esperar més i sense fer cas del que deien els insecticides —*“Abans de collir els fruits deixau passar un període mínim de cinc dies des de l'aplicació”*— en collí una bona senalla que repartí orgullós entre els amics.

Aquella setmana el metge del poble va fer calaix, perquè tant l'amo en Biel Pelussa com els amics es queixaren de mal de ventre i marejos.

L'amo en Biel Pelussa ja ho tenia ben decidit: tornaria a sembrar les tomàtigueres així com ho havia fet sempre, ja que mai no havia tengut problemes. Adobaria la terra amb adob orgànic, que és el més natural; sembraria plantes aromàtiques i flors per allunyar paràsits i atraure insectes com les abelles, els porriols i les mantis; espolsaria amb sofre per evitar possibles fongs, i, sobretot, se sentiria molt i molt orgullós de les seves tomàtiques ecològiques.

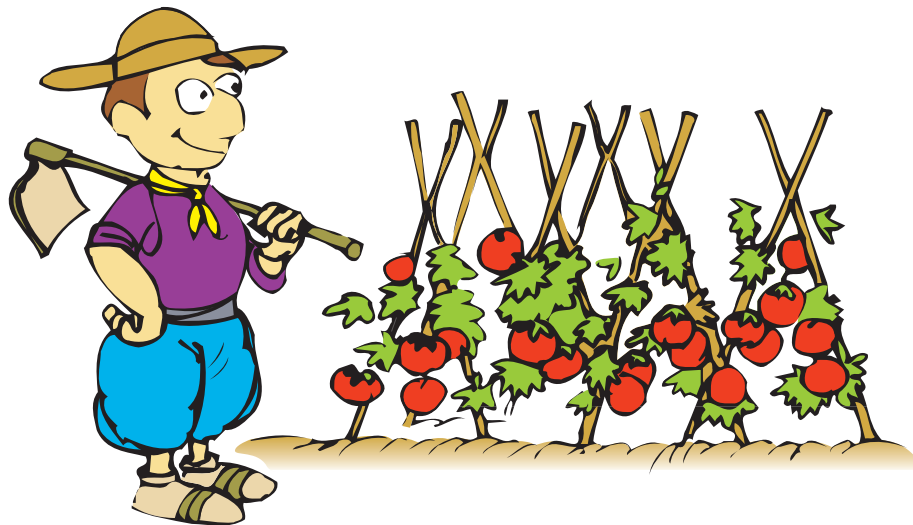
2 Treball de recerca

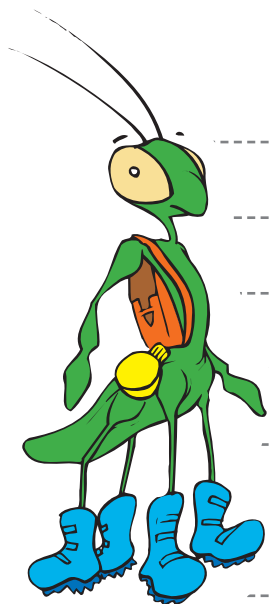
Cerca al rebost de ca teva i als dels teus familiars quants de productes ecològics hi ha.

Elabora una enquesta per investigar si la gent del teu entorn coneix i consumeix productes ecològics. Podeu fer una anàlisi conjunta dels resultats per mitjà de gràfiques.

3 Sortida

Visitau una explotació agrícola on practiquin agricultura ecològica o un lloc on s'elaborin aliments preparats amb productes ecològics. A les Illes n'hi ha molts que us rebran amb els braços oberts!

UNITAT DIDÀCTICA

L'agricultura i la ramaderia ecològiques

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria
d'Agricultura i Pesca

© de l'edició: SEMILLA

Disseny, il·lustracions i maquetació: Ddc

Imprimeix: amadip.esment

DL: PM-2668-2007

UNITAT DIDÀCTICA

5. L'agricultura i la ramaderia ecològiques

ALTRES TÍTOLS DE LA COL·LECCIÓ

1. L'Oli
de Mallorca

2. El Formatge
Mahón-Menorca

3. La Sobrassada
de Mallorca

4. L'Ensaïmada
de Mallorca

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Agricultura i Pesca